

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

การส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
ในอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี

Extension of Mango Production Accordance with Good Agriculture Practices for Farmers
in Nong Saeng, Saraburi Province

กรรณิการ์ ศรีแก้วตุง (Kannika Sikaewtung)¹ นารีรัตน์ สี่ระสาร (Nareerut Seerasarn)²,
สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Krutmuang Sanserm)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร (3) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (4) ความต้องการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงในอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2565/66 จำนวน 182 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 126 ราย โดยวิธีสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 7.53 ปี มีรายได้จากการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 11,427.38 บาท มีต้นทุนในการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 1,769.29 บาท พื้นที่ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 3.02 ไร่ 2) สภาพการผลิตมะม่วง พื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ดินเหนียว มีการปรับปรุงบำรุงดิน ลักษณะการปลูกมะม่วงแบบคละพันธุ์ ใช้สารเคมีในการกำจัดโรคแมลง จำหน่ายมะม่วงราคาเฉลี่ย 55.00 บาทต่อกิโลกรัม 3) เกษตรกรมีความรู้ในการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 4) เกษตรกรมีความต้องการด้านการส่งเสริมวิธีส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล ประเด็นการฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิต 5) เกษตรกรมีปัญหาเรื่องขาดการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำหน่ายในราคาที่สูงขึ้น ข้อเสนอแนะคือควรมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงเพื่อเสริมสร้างอำนาจการต่อรองทางการค้า และมีตลาดรองรับผลผลิตมะม่วงที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

คำสำคัญ การส่งเสริมการผลิต การผลิตมะม่วง มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

¹ นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช janbiot20@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Nareerut.See@stou.ac.th.

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช Sineenuch.san@stou.ac.th.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions, (2) the conditions of mango production, (3) the knowledge of mango production accordance with good agriculture practices, (4) extension needs of mango production accordance with good agriculture practices. And (5) problems and recommendations of production accordance with good agriculture practices. The research was done by survey method. The population consisted of 182 mango farmers in Nong Saeng District, Saraburi Province who registered with the Department of Agricultural Extension in the production year of 2022/2023. The 126-sample size was based on Taro Yamane formula with an error value of 0.05 through simply random sampling method. Structured interviews were used for data collection. Statistics used were frequency, percentage, minimum, maximum, mean, standard deviation, and ranking. The results indicated the following: (1) Most of the farmers were females. The average age was 60.20 years and graduated at elementary school. The average experience in mango production 7.53 years and attended training on good agricultural practices standards in the past year an average of 0.72 times per year, earned income from mango production per year on average 11,427.38 baht, the average expenses used in producing mango per year 1,769.29 baht, areas in average mango production was 3.05 rai. 2) The planting area is flat, clay. The soil in which it was grown, the soil was improved. Farmers grow mixed varieties of mangoes, use chemicals to eliminate insect pests. Mangoes were sold at an average price of 55.00 baht per kilogram. 3) Farmers of knowledge in producing mangoes according to good agricultural practice standards at a high level, on issues of harvest and post-harvest practices. 4) Farmers needs for individual group on issue extension methods in training and creating demonstration plots. 5) The problems were the lack of support for mangoes that meet good agricultural practice standards, sold at a higher price. The suggestions should be a group of mango-producing farmers who received good agricultural practice standards, to strengthen bargaining power in negotiations and protect the interests of members within the group.

Keywords: Production extension, Mango production, Mango production by good agricultural practices

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

บทนำ

มะม่วงเป็นผลไม้ที่อยู่ในเขตร้อนชื้น มีถิ่นกำเนิดแถบภาคตะวันออกเฉียงของอินเดีย ต่อมาได้กระจายพันธุ์ไปยังบริเวณเขตร้อนใกล้เคียง พบการปลูกมะม่วงกว่า 87 ประเทศทั่วโลก ในทวีปเอเชียมีพื้นที่ปลูกมะม่วงใหญ่ที่สุดและปริมาณสูงที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 78.5 ของโลก โดยมีประเทศผู้ผลิตหลัก ได้แก่ อินเดีย ไทย จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น รองลงมา ทวีปอเมริกา มีปริมาณการผลิต ร้อยละ 15.2 และทวีปแอฟริกา ร้อยละ 6.3 ตามลำดับ แม้จะเกิดการแพร่ระบาดของโควิด -19 แต่การส่งออกมะม่วงของไทยยังคงมีศักยภาพอย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลสถิติการส่งออกมะม่วงสดหรือแช่แข็ง ปี 2566 มีปริมาณ 114,246 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,598.51 ล้านบาท แตกต่างจากปี 2565 ซึ่งมีการส่งออกปริมาณ 121,182 ตัน มูลค่า 3,436.81 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) จะเห็นได้ว่ามีปริมาณการส่งออกลดลง แต่มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น โดยตลาดส่งออกมะม่วงที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม เป็นต้น ในปี 2566 ประเทศไทยมีพื้นที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงทั่วประเทศจำนวน 913,788.60 ไร่ เกษตรกรจำนวน 200,830 ครัวเรือน เนื้อที่เก็บเกี่ยว 433,474.66 ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 1 ล้านตัน เฉลี่ย 2,082 กิโลกรัมต่อไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

จังหวัดสระบุรี มีพื้นที่ปลูกมะม่วงประมาณ 2,812.13 ไร่ เกษตรกร 1,486 ครัวเรือน มีเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงได้รับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำนวน 3 ราย (ทะเบียนเกษตรกรจังหวัดสระบุรี, 2566) อำเภอนองแสงเป็นอำเภอหนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกมะม่วงประมาณ 236 ไร่ แต่ยังไม่มีการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ทำให้เกษตรกรมักประสบปัญหาด้านคุณภาพของผลผลิต ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากผลผลิตที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ผลผลิตถูกทำลายจากโรคและแมลงศัตรูพืช ทำให้ผลเน่าเสียหาย ส่งผลให้ผลผลิตไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาเองได้

ดังนั้นการวิจัยการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอนองแสง จังหวัดสระบุรี เพื่อพัฒนาการผลิตมะม่วงให้มีคุณภาพและเป็นการเพิ่มศักยภาพการผลิตมะม่วงให้ตรงกับความต้องการของตลาด และสอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะม่วงของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ของเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ผู้ปลูกมะม่วง กับกรมส่งเสริมการเกษตร ตามที่ดัดแปลง ปี 2565/66 ในพื้นที่อำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี จำนวน 182 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Taro Yamane 1973 ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 126 ราย และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลากให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะคำถามทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบค่าความเชื่อมั่น (reliability consistency) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ของครอนบาค แอลฟา ของตอนที่ 3 เท่ากับ 0.926 ตอนที่ 4 เท่ากับ 0.953 และตอนที่ 5 เท่ากับ 0.958 สถิติที่ใช้ในการ วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัย

1.สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 60.20 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 7.53 ปี มีรายได้จากการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 11,427.38 บาท มีต้นทุนในการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 1,769.29 บาท พื้นที่ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 3.02 ไร่

2.สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.3 มีพื้นที่ปลูกเป็นที่ราบ ร้อยละ 66.7 มีลักษณะดินที่ใช้ปลูกมะม่วงเป็นดินเหนียว ร้อยละ 73.0 มีการปรับปรุงบำรุงดินเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เกษตรกร ร้อยละ 46.9 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมะม่วง เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตมะม่วงราคาเฉลี่ย 55.00 บาทต่อกิโลกรัม

3.ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตมะม่วง โดยเกษตรกรตอบได้ถูกต้องมากที่สุดอันดับแรก คือด้านการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่มีอายุเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม (ร้อยละ 84.9) และตอบถูกน้อยที่สุด คือ ด้านพื้นที่ปลูก ในเรื่องการใช้พื้นที่ปลูกที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อน ต้องมีข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่า มีวิธีการบำบัดที่ลดการปนเปื้อนสู่ระดับที่ปลอดภัยได้ (ร้อยละ 61.5) ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n=126

คะแนน	จำนวนเกษตรกรที่ตอบคำถาม ถูกต้อง (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 3 คะแนน	0	0	น้อยที่สุด
4 - 6 คะแนน	12	9.5	น้อย
7 - 9 คะแนน	24	19.1	ปานกลาง
10 - 12 คะแนน	54	42.8	มาก
13 - 16 คะแนน	36	28.6	มากที่สุด
ต่ำสุด = 4 คะแนน สูงสุด = 15 คะแนน ค่าเฉลี่ย = 10.62 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.733			

จากตารางที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร เมื่อพิจารณาจำนวนข้อที่เกษตรกรตอบถูกต้องทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 42.8 มีระดับความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 28.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 19.1 อยู่ในระดับปานกลาง และร้อยละ 9.5 อยู่ในระดับน้อย และมีจำนวนข้อที่ตอบถูกต้องต่ำสุด 5 ข้อ สูงสุด 15 ข้อ โดยภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีได้คะแนนเฉลี่ย 10.62 คะแนน อยู่ในระดับมาก

4. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1. ความต้องการด้านการส่งเสริม พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการด้านการส่งเสริมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) โดยมีประเด็นความต้องการ คือ ระบบมาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.96) รองลงมา สภาพการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.80) การตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.21) และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.95) ตามลำดับ

2. ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร จากการผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) โดยมีประเด็นความต้องการ คือ การส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.80) รองลงมา วิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบบุคคลต่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.74) และวิธีการส่งเสริมการเกษตรแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.36) ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n =126

ประเด็นความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	SD	ความหมาย	อันดับ
1.ด้านการส่งเสริม	3.48	1.051	มาก	
1.1 สภาพการผลิต	3.80	1.092	มาก	2
1.2 สนับสนุนปัจจัยการผลิต	2.95	1.242	ปานกลาง	4
1.3 ระบบมาตรฐานการผลิต	3.96	0.912	มาก	1
1.4 การตลาด	3.21	0.957	ปานกลาง	3
2.ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร	3.63	0.943	มาก	
2.1 การส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล	3.74	1.024	มาก	2
2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล	3.80	0.961	มาก	1
2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน	3.36	0.844	ปานกลาง	3
ค่าเฉลี่ย	3.55	1.005	มาก	

จากตารางที่ 2 สรุปความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.55 เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรด้านการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ระบบมาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.96) และสภาพการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.90) และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น คือ การตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.21) และ สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 2.95) และความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ การส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.80) และการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.74) และอยู่ในระดับปานกลาง คือ การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.36)

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1. ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านระบบมาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลง ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสภาพการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.76) ความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.70) และความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

2. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.50) รองลงมา มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตรมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.45) และมีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตรแบบบุคคลต่อบุคคล ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร
n =126

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการส่งเสริม	3.63 (1.124)	มาก	
1.1 สภาพการผลิต	3.76 (1.139)	มาก	2
1.1.1 ขาดการส่งเสริมเตรียมดิน บำรุงดิน การให้น้ำและปุ๋ย สำหรับการผลิตมะม่วง	3.68 (1.243)	มาก	3
1.1.2 ขาดการส่งเสริมวิธีการขยายพันธุ์มะม่วง	3.70 (1.083)	มาก	2
1.1.3 ขาดการส่งเสริมการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และการใช้สารชีวภัณฑ์ในสวนมะม่วง	3.89 (1.090)	มาก	1
1.2 สนับสนุนปัจจัยการผลิต	3.26 (1.189)	ปานกลาง	
1.2.1 ขาดการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการผลิตมะม่วง	3.13 (1.166)	ปานกลาง	3
1.2.2 ขาดการสนับสนุนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย	3.46 (1.269)	มาก	1
1.2.3 ขาดการสนับสนุนการขนส่งมะม่วงจากสวนไปยังตลาดกลาง	3.21 (1.133)	ปานกลาง	2
1.3 ระบบมาตรฐานการผลิต	3.78 (1.059)	มาก	1
1.3.1 ขาดการให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน GAP สำหรับการผลิตมะม่วง	3.81 (0.969)	มาก	2
1.3.2 ขาดการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป	3.95 (0.987)	มาก	1
1.3.3 ขาดการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP มีตลาดรองรับ	3.57 (1.222)	มาก	3

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
1.4 การตลาด	3.70 (1.110)	มาก	3
1.4.1 ขาดการประชาสัมพันธ์เรื่องการผลิตมะม่วง	3.69 (1.119)	มาก	2
1.4.2 ขาดการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองทางการค้า	3.82 (1.038)	มาก	1
1.4.3 ขาดการวางแผนการผลิตมะม่วงร่วมกัน	3.59 (1.174)	มาก	3
2.ด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกร	3.41 (1.154)	มาก	
2.1 การส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล	3.29 (1.165)	ปานกลาง	3
2.1.1 เจ้าหน้าที่ไม่ลงพื้นที่ให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลงมะม่วง	3.41 (1.119)	มาก	1
2.1.2 เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงขาดการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ	3.16 (1.061)	ปานกลาง	3
2.1.3 ขาดการบริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ หรือกลุ่มไลน์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร	3.30 (1.316)	ปานกลาง	2
2.2 วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล	3.50 (1.074)	มาก	1
2.2.1 ขาดการจัดจัดประชุมกลุ่มเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP	3.47 (1.025)	มาก	2
2.2.2 ขาดการฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐาน GAP	3.59 (1.104)	มาก	1
2.2.3 ไม่มีการจัดกิจกรรมไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่	3.44 (1.092)	มาก	3
2.3 วิธีการส่งเสริมแบบมวลชน	3.45 (1.223)	มาก	2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย (SD)	ความหมาย	อันดับ
2.3.1 ขาดการประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานGAP จากเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่	3.65 (1.090)	มาก	1
2.3.2 ขาดการประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานGAP จากสื่อต่างๆ	3.44 (1.262)	มาก	2
2.3.3 ขาดการจัดงานนิทรรศการมะม่วง	3.28 (1.319)	ปานกลาง	3

จากตารางที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.53) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น ดังนี้

1. เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) ด้านระบบมาตรฐานการผลิต ในเรื่องขาดการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป และขาดการให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน GAP สำหรับการผลิตมะม่วงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41)

2. เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ในเรื่องขาดการฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐาน GAP และขาดการจัดประชุมกลุ่มเรื่องมาตรฐาน GAP

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

1. ความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) โดยมีประเด็นความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะ คือ ระบบมาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.28) รองลงมา สภาพการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.09) การตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.79) และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) โดยมีประเด็นความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะ คือ การส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.81) รองลงมา การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.67) และการส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.65) ตามลำดับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

n =126

ประเด็น	$\bar{X}$ (SD)	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการส่งเสริม	3.88 (0.990)	มาก	
1.1 สภาพการผลิต	4.09 (0.955)	มาก	2
1.1.1 ควรมีการส่งเสริมเตรียมดิน บำรุงดิน การให้น้ำและปุ๋ย	4.14 (0.839)	มาก	1
1.1.2 ควรมีการส่งเสริมวิธีการขยายพันธุ์มะม่วง	4.05 (1.018)	มาก	3
1.1.3 ควรมีการส่งเสริมการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช และใช้สารชีวภัณฑ์	4.09 (0.975)	มาก	2
1.2 สนับสนุนปัจจัยการผลิต	3.35 (1.104)	ปานกลาง	4
1.2.1 ควรมีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการผลิตมะม่วง	2.99 (1.163)	ปานกลาง	3
1.2.2 ควรมีการสนับสนุนสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชและปุ๋ย	3.52 (0.892)	มาก	2
1.2.3 ควรมีการสนับสนุนการขนส่งมะม่วงจากสวนไปยังตลาดกลาง	3.53 (1.256)	มาก	1
1.3 ระบบมาตรฐานการผลิต	4.28 (0.938)	มากที่สุด	1
1.3.1 ควรให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน GAP สำหรับการผลิตมะม่วง	4.39 (0.839)	มากที่สุด	1
1.3.2 ควรมีหน่วยงานการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป	4.23 (1.019)	มากที่สุด	2
1.3.3 ควรมีการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP มีตลาดรองรับผลผลิต	4.23 (0.957)	มากที่สุด	2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$ (SD)	ความหมาย	อันดับ
1.4. การตลาด	3.79 (0.929)	มาก	3
1.4.1 ควรประชาสัมพันธ์เรื่องการผลิตมะม่วงตามมาตรฐาน GAP	3.84 (0.958)	มาก	2
1.4.2 ควรมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตมะม่วงเพื่อต่อรองทางการค้า	3.88 (0.943)	มาก	1
1.4.3 ควรมีการวางแผนการผลิตมะม่วงร่วมกัน	3.65 (0.887)	มาก	3
2.ด้านวิธีการส่งเสริมเกษตรกร	3.71 (1.170)	มาก	
2.1 การส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล	3.81 (1.069)	มาก	1
2.1.1 เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลงมะม่วงอย่างสม่ำเสมอ	4.10 (0.962)	มาก	1
2.1.2 เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงควรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ	3.61 (1.166)	มาก	3
2.1.3 ควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ หรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง	3.73 (1.080)	มาก	2
2.2 การส่งเสริมแบบกลุ่มบุคคล	3.65 (1.051)	มาก	3
2.2.1 ควรมีการจัดประชุมกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วงเกี่ยวกับมาตรฐาน GAP	3.58 (0.982)	มาก	3
2.2.2 ควรมีการฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐาน GAP	3.66 (1.028)	มาก	2

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็น	$\bar{X}$ (SD)	ความหมาย	อันดับ
2.2.3 ควรการจัดกิจกรรมไปศึกษาดูงานนอกสถานที่	3.72 (1.143)	มาก	1
2.3 การส่งเสริมแบบมวลชน	3.67 (1.373)	มาก	2
2.3.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารจากเอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่	3.56 (0.960)	มาก	3
2.3.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการผลิตมะม่วงตามมาตรฐาน GAP จากสื่อต่างๆ	3.71 (1.984)	มาก	2
2.3.3 ควรจัดงานนิทรรศการมะม่วง	3.73 (1.175)	มาก	1

จากตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นดังนี้

1. เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.28) คือประเด็นด้านระบบมาตรฐานการผลิต ในเรื่องควรให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน GAP สำหรับการผลิตมะม่วง และควรมีหน่วยงานการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป

2. เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) คือประเด็นการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล ในเรื่องเจ้าควรลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้และเยี่ยมชมเกษตรกรในแปลงมะม่วงอย่างสม่ำเสมอ และควรให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือ หรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

อายุ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 60.20 ปี เนื่องจากการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง เพราะหันไปทำงานภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเพราะมีรายได้ที่มั่นคงกว่า การทำเกษตรกรรมที่เป็นงานหนัก มีความยากลำบากในการทำงาน รายได้น้อย และไม่มีความมั่นคงในอาชีพ ส่งผลให้แรงงานที่เหลือภาคการเกษตรเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของนฤมล อำพร (2563) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการส่งเสริมการผลิต

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

มะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 59.04 ปี

ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรร้อยละ 45.2 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากเกษตรกรไม่ได้ศึกษาต่อโดยประกอบอาชีพเกษตรกรที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ จันทอง (2559) ที่ศึกษาเรื่อง การยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสม ของเกษตรกรในอำเภอสายบุรี จังหวัดอ่างทอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 64.20 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.20 คน เนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ที่แต่ละคนต้องทำมาหากิน และมีการแยกครัวเรือนออกจากครอบครัวใหญ่ ทำให้จำนวนสมาชิกในครัวเรือนลดลง ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ กาญจนกนก วิหาละ (2564) พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.97 คน

เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 7.53 ปี เนื่องจากมะม่วงเป็นไม้ผลยืนต้นต้องใช้ระยะเวลาในการให้ผลผลิต และสามารถให้ผลผลิตต่อเนื่องได้จนถึงอายุ 50-60 ปี ซึ่งนับว่าเป็นพันธุ์พืชยืนต้นที่มีอายุยืนชนิดหนึ่ง ดังนั้นผู้ที่ปลูกมะม่วงจึงต้องมีความชำนาญหรือมีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วง ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ นฤมล อำพร (2563) พบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 7.07 ปี แตกต่างจากงานวิจัยของ ธนชาติ บุญมี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกมะม่วงเฉลี่ย 14.69 ปี

เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 11,427.38 บาท เนื่องจากรายได้หลักของเกษตรกรมาจากการทำนา ส่วนรายได้รองของเกษตรกรมาจากการทำสวนมะม่วง ซึ่งใกล้เคียงกับงานวิจัยของ ไสริต วงษ์พลับ (2562) พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตมะม่วงเฉลี่ย 14,258.24 บาทต่อไร่ต่อปี

เกษตรกรมีรายจ่ายที่ใช้ในการผลิตมะม่วงต่อปีเฉลี่ย 1,769.29 บาท เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ทำนาเป็นหลัก ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จึงใช้ในการทำนาและแบ่งอีกส่วนหนึ่งใช้สำหรับการทำสวน แตกต่างจากงานวิจัยของ ไสริต วงษ์พลับ (2562) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายในการผลิตมะม่วงเฉลี่ย 3,225.28 บาทต่อไร่ต่อปี

2. สภาพการผลิตมะม่วงของเกษตรกร

ลักษณะพื้นที่ปลูกมะม่วง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 60.3 ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบ เนื่องจากพื้นที่อำเภอหนองแขงมีลักษณะพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบ การกระจายตัวของพื้นที่เป็นแบบต่อเนื่องจากพื้นที่ตอนบนด้านทิศตะวันออกต่อเนื่องมายังพื้นที่ตอนล่างด้านทิศตะวันตก แตกต่างจากงานวิจัยของ ไสริต วงษ์พลับ (2562) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 90.1 ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ลุ่ม

สภาพดินที่ปลูกมะม่วง พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.7 ลักษณะพื้นที่ปลูกเป็นดินเหนียว แตกต่างจากงานวิจัยของ นฤมล อำพร (2563) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 67.1 มีสภาพดินที่ปลูกเป็นดินร่วนปนทราย เนื่องจากชุดดินในอำเภอหนองแขงมีลักษณะเป็นดินเหนียว จึงสามารถปลูกมะม่วงที่เป็นไม้ผลที่ขึ้นได้ง่าย เจริญเติบโตเร็ว สามารถขึ้นได้ในดินแทบทุกชนิดตั้งแต่ดินเหนียวจนถึงดินร่วนปนกรวดได้ ดังนั้น ควรส่งเสริมเกษตรกรให้มีการปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มพูนธาตุอาหารพืชในดินและการปรับปรุงสมบัติทางกายภาพของดินไปด้วยพร้อม ๆ กัน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ ทำให้เพิ่มปริมาณจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์บางชนิดลงดินหรือส่งเสริมกิจกรรมของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

การปรับปรุงบำรุงดิน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.00 มีการปรับปรุงบำรุงดินเป็นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก เนื่องจากปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก สามารถปรับปรุงโครงสร้างของดินให้เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ทำให้ดินมีการระบายน้ำและอากาศดีขึ้น เหมาะกับการบำรุงดินในพื้นที่ของเกษตรกรที่ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว อีกทั้งยังหาซื้อได้ง่ายและราคาไม่แพง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิญญา บุญขวัญ (2566) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 80.3 มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก

ลักษณะการปลูกมะม่วงในสวน พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 60.3 ลักษณะการปลูกมะม่วงแบบคละพันธุ์ เนื่องจาก การปลูกมะม่วงที่หลากหลายสายพันธุ์ ทั้งนิยมกินดิบและสุก ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกได้หลากหลายขึ้นตามความชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนชาติ บุญมี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกมะม่วงแบบคละพันธุ์ ดังนั้นหากเกษตรกรต้องการผลิตมะม่วงตามมาตรฐาน GAP ต้องผ่านข้อกำหนดที่ 2 พื้นที่ปลูก คือต้องมีการจัดทำหีสแปลงปลูกและข้อมูลประจำแปลงปลูก โดยระบุชื่อเจ้าของฟาร์ม สถานที่ติดต่อ ชื่อผู้ดูแลแปลง สถานที่ติดต่อ ที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังที่ตั้งแปลงปลูก แผนผังแปลงปลูก ชนิดพืช และพันธุ์ที่ปลูก

การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมะม่วง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.9 ใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูมะม่วง เนื่องจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เพื่อลดปัญหาโรคที่มากับน้ำและแมลงพาหะนำโรค ที่เกษตรกรไม่สามารถป้องกันได้ด้วยวิธีการอื่นๆ แตกต่างจากงานวิจัยของนฤมล อ่ำพร (2563) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 74.5 มีวิธีการจัดการโรคและแมลงศัตรูในแปลงปลูกเป็นการตัดแต่งกิ่ง ควรแนะนำการใช้สารเคมีให้แก่เกษตรกรโดยต้องใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรตามคำแนะนำและ/หรืออ้างอิงคำแนะนำ และ/หรือตามฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร ต้องหยุดใช้วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตรก่อนเก็บเกี่ยวตามคำแนะนำในฉลาก หรือคำแนะนำของทางราชการ กรณีสงสัยให้สู่มผลิตผล วิเคราะห์สารพิษตกค้างในผลิตผล ถ้าผลวิเคราะห์เกินค่ามาตรฐานหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้ตรวจสอบหาสาเหตุและแก้ไข รวมทั้งบันทึกข้อมูลดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ 3 วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร

ราคาผลผลิตมะม่วง พบว่า เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตมะม่วงราคาเฉลี่ย 55.00 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากมะม่วงแต่ละสายพันธุ์มีราคาในการจำหน่ายที่แตกต่างกัน แตกต่างกับงานวิจัยของโศภิต วงษ์พลับ (2562) พบว่า เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตมะม่วงราคาเฉลี่ย 36.43 บาทต่อกิโลกรัม ดังนั้นควรส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตมะม่วงตามมาตรฐาน GAP เพื่อให้เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น โดยใช้มาตรฐาน GAP เป็นตัวช่วยในการการันตีคุณภาพของผลผลิต

4. ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เกษตรกรมีความต้องการด้านการส่งเสริมในระดับมาก ในประเด็นระบบมาตรฐานการผลิต (ค่าเฉลี่ย 4.28) คือ ต้องการให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป และต้องการความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตมะม่วง เนื่องจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จะทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค เกษตรกรผู้ผลิตมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลจากการเจ็บป่วย และผู้บริโภคเชื่อมั่นในสินค้าทางการเกษตร (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2564) ส่งผลให้การผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สามารถจำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป

เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมในระดับมาก ในประเด็นการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.80) คือ การฝึกอบรมและจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และการจัดประชุม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

กลุ่มเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี แตกต่างจากงานวิจัยของ วรัญญา บุญขวัญ (2566) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล คือ ด้านเจ้าหน้าที่ลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการผ่านช่องทางโทรศัพท์มือถือหรือกลุ่มไลน์ เพื่อติดต่อหรือแลกเปลี่ยนความรู้และด้านเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีกับเกษตรกร ณ สำนักงานเกษตรอำเภอ

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.63) คือ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านระบบมาตรฐานการผลิต ในประเด็นขาดการสนับสนุนให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป และขาดความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตมะม่วง เนื่องจากการที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมาตรฐาน GAP จะทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจและสามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับกาญจน์กนก วิหาละ (2564) เนื่องจากการที่เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบมาตรฐานเกษตรที่ดีและเหมาะสม ย่อมทำให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติตามรายละเอียดข้อกำหนดได้อย่างถูกต้อง

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อปัญหาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.42) คือ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการส่งเสริมการเกษตรแบบกลุ่มบุคคล แตกต่างจากงานวิจัยของณฤมล อำพร (2563) พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในด้านการจัดการกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมและยังขาดความรู้เรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกร

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88) ในประเด็นด้านระบบมาตรฐานการผลิต คือ ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับมะม่วง และควรมีหน่วยงานให้การดูแลและสนับสนุนมะม่วงที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำหน่าย ในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป เพื่อสร้างแรงจูงใจในผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐภูมิ จันทอง (2559) พบว่าเกษตรกรมีการยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมด้านการผลิต (production) ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) คือ การได้ผลผลิตสูง และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และการมีแหล่งเงินทุนให้กู้ยืม

เกษตรกรมีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีส่งเสริมการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.71) โดยมีประเด็นความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญญา บุญขวัญ (2566) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในประเด็นด้านการส่งเสริมแบบรายบุคคล คือเจ้าหน้าที่ควรลงไปให้ความรู้และเยี่ยมเยียนเกษตรกรในแปลง เพื่อให้เกษตรกรมีที่ปรึกษาและตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นให้กับเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14 The 14th STOU National Research Conference

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอหนองแซง จังหวัดสระบุรี มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1.1 เกษตรกรมีความต้องการให้มะม่วงที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี จำหน่ายในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป เกษตรกรควรนำความรู้ ที่ได้รับการถ่ายทอดจากวิทยากรไป ปรับใช้ภายในแปลงมะม่วงเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพที่ดีและให้ผลผลิตที่สูงขึ้น เพื่อทำให้ผลผลิตมะม่วงมีคุณภาพที่ดี ตรงตามมาตรฐาน เป็นที่ต้องการของตลาด ตลอดจนสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ และสามารถจำหน่ายได้ในราคาที่สูงกว่ามะม่วงทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่

2.1 เจ้าหน้าที่ควรมีการลงพื้นที่ในการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องมาตรฐานสินค้าเกษตรเกี่ยวกับมะม่วง เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นเจ้าหน้าที่ควรมีการบูรณาการร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อหาแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอนให้แก่เกษตรกร

2.2 เจ้าหน้าที่ควรมีการแนะนำและส่งเสริม จัดอบรมและจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เกษตรกรในเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในการผลิตมะม่วงเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจทางด้านการเกษตรที่เป็นประโยชน์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 เจ้าหน้าที่ควรจัดทำแปลงสาธิตที่ได้รับมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็นแปลงเรียนรู้ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่เข้าใจ ปัญหาและแนะนำส่งเสริมเกษตรกรได้อย่างตรงจุดยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงาน

3.1 ควรมีการบูรณาการภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในเรื่องของเกษตรปลอดภัย มีข้อเสนอเชิงนโยบายส่งเสริมตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นด้านการเติบโตอย่างยั่งยืน การจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐาน ด้านเกษตรปลอดภัย ตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการผลิตการประเมินผลผลิต การจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ขยายช่องทางการจำหน่ายสินค้า ทั้งทางออนไลน์และคู่ค้า เพื่อพัฒนาสินค้าและรักษาคุณภาพสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดมากขึ้น

3.2 เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขาดความรู้เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับการผลิตมะม่วง หน่วยงานควรมีการบูรณาการภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำโครงการการผลิตมะม่วงปลอดภัยตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ในด้านการส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง เน้นการให้ความรู้เรื่องขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานสำคัญ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้และเข้าใจการผลิตมะม่วงสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาสู่การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 14
The 14th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์กนก วิหาละ, พุฒิสรรค์ เครือคำ, สายสกุล ฟองมูลและอรพินธุ์ สฤกษ์ดีนำ. (2564). การปฏิบัติตามระบบมาตรฐาน
เกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วง อำเภอพรวัว จังหวัดเชียงใหม่. วารสารผลิตภัณฑ์การเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 3(3), 105-116.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). ทะเบียนเกษตรกรจังหวัดสระบุรี <http://www.farmer.doae.go.th>
- ณัฐวุฒิ จันทอง และ พหล ศักดิ์คะทนต์. (2559). การยอมรับการผลิตมะม่วงตามหลักเกษตรที่ดีและเหมาะสมของเกษตรกรใน
อำเภอสามเฒ่า จังหวัดอ่างทอง. วารสารเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 32(1), 19-27.
- ธนชาติ บุญมี. (2560). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤมล อำพร. (2563). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรในอำเภอ
เวียงสา จังหวัดน่าน [วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรวิทย์ บุญขวัญ. (2566). ความต้องการส่งเสริมการผลิตมะม่วงตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรใน
อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
6(2), 124-134.
- ไศยสิทธิ์ วงษ์ลับ. (2562). แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะม่วงของเกษตรกรในอำเภอบางเสาธงจังหวัดสมุทรปราการ
[วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุจิตา นิยมอ่อน. (2557). เจตคติของเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงน้ำดอกไม้ที่มีต่อมาตรฐานเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และการผลิตแบบมี
สัญญาซื้อขายในอำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7(1), 561-585.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2564). การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืชอาหาร (มกษ.9001 -
2564). (พิมพ์ครั้งที่ 1). https://e-book.acfs.go.th/Book_view/292
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). สถิติการเกษตรของประเทศไทย. <https://mis-app.oae.go.th/product>
- อลิษา กลิ่นประทุม, พิชราวดี ศรีบุญเรือง และสาวิตรี รังสิภัทร. (2561). ความต้องการความรู้ เกี่ยวกับเกษตรที่ดีที่เหมาะสม
(จีเอพี) สำหรับมะม่วงของเกษตรกร อำเภอสามเฒ่า จังหวัดอ่างทอง. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7(1),
236-249.
- Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd. New York: Harper and Row Publication.